

О. М. Мартинюк,

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

ВЕРЛАН ЯК ВИД МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ)

У статті розглянуто передумови появи французького молодіжного сленгу-верлану та його вплив на розвиток французької мови. Проаналізовано характерні особливості утворення та основні типи верлану.

Ключові слова: молодіжний сленг, верлан, таємна мова, іммігранти.

В статье рассмотрены предпосылки появления французского молодежного сленга-верлана и его влияние на развитие французского языка. Проанализированы характерные особенности образования и основные типы верлана.

Ключевые слова: молодежный сленг, верлан, тайный язык, иммигранты.

The article examines main reasons of appearance of French youth slang-verlan and its influence on the development of French language. The peculiarities of verlan's formation and its main types have been analyzed.

Key words: youth slang, verlan, secret language immigrants.

Постановка проблеми. Історично так склалося, що молоді люди хочуть відрізнитися від дорослих не тільки за допомогою одягу або музики, а також і використовувати свою власну мову. Молодіжна лексика постійно поповнюється не тільки за рахунок запозичень і розширення значень загальноживаних слів, але і завдяки активним процесам словотворення (номінації, редуплікації, словоскладанню, лексикалізації, аббревіації та ін.). Слова молодіжного лексикону, як правило, є не основними, а вторинними найменуваннями понять, їм властиве емоційно-експресивне забарвлення, що передає ставлення до названої ними реалії – від жартівливо-іронічного до грубо-вульгарного.

Сучасний французький молодіжний сленг є активною складовою розмовної мови, яка постійно зазнає змін, адже молодь найбільш жваво реагує на події життя, нові явища, номінація яких і знаходить своє відображення в мовленні. Французький учений-лінгвіст Анрі Буайє [2, с. 8] підкреслює, що в усі часи молодь була новатором у сфері мови, формулюючи не тільки нову лексику, а й удосконалюючи сам процес спілкування. Власна мова допомагала молоді підкреслити особливий статус, відокремитися від суспільства, батьків і вчителів.

Досить продуктивним способом словотвору французького молодіжного сленгу є також формування нових слів шляхом інвертованої перестановки складів – верлан, наприклад: tromé – métro (m) (метро), zicmu – musique (f) (музика), féca – café (m) (кав'ярня), cimer – merci (дякую), ouf – fou (шалений, дурний), zomblou – blouson (m) (куртка), téci – cité (f) (місто), tuigra – gratuit (безкоштовний). Сама назва «верлан» являє собою верланське утворення (другого типу) від французького прислівника «à l'envers» (навпаки).

Дослідження передумов виникнення і способів формування верлану з позицій соціолінгвістики і становить **актуальність** даної роботи.

Мета статті полягає у визначенні основних способів формування верлану (різновида французького молодіжного сленгу) як соціолінгвістичного явища.

Верлан з'явився наприкінці 80 – початку 90-х років ХХ століття. Спочатку він виконував функцію таємної мови (аналогічні шифрувальні прийоми відомі в таємних аргі багатьох країн). Його поява спричинена хвилею імміграції, молодь арабо-африканського походження активно завойовує французький мовний простір, прагнучи зберегти свою самобутність. У другій половині ХХ століття слова з верлану поповнили загальний сленг і стали загальновідомою експресивною лексикою з елементом мовної гри [1].

Вагомим соціальним чинником формування молодіжного сленгу є проблема адаптації іммігрантів до французьких реалій через недосконале знання мови, тому вони змушені створювати свій власний варіант французької мови. Молодь, яка іммігрувала у Францію, прагне втілити у французьку мову свою культуру та лексику. Молодіжний сленг виникає також як реакція на родинні проблеми, релігійні конфлікти, проблеми у школі та серед однолітків. Таким чином, молоді люди, створюючи свою мову, прагнуть виявити свою індивідуальність, відокремитися від інших, висловити нетерпимість до несправедливості.

Дуже яскравим прикладом використання молодіжного сленгу, і верлану зокрема, може слугувати роман молодої алжирської письменниці Файзи Ген «Полуби завтрашній день» (Faïza Guène «Kiffe kiffe demain»), де вона описує проблеми, з якими стикаються іммігранти-вихідці з Алжиру, Північної Африки у Франції. Головна героїня роману Дорія, підліток, яка має проблеми у школі, оскільки її батьки розлучилися. Її мама, іммігрантка з Марокко, не вміє навіть писати і тому має погано оплачувану роботу. Дорія описує свої мрії та реальність. Вона мріє, що завтрашній день буде кращим, і все зміниться... Дорія, як і інші підлітки, використовує свою мову, щоб краще висловити свої почуття, емоції, те, що вона насправді відчуває, хоча дорослі її не завжди розуміють: «...quand je lui parle, je suis obligée de faire attention à tout ce que je dis. Je peux pas placer un seul mot de verlan ou un truc un peu familier pour lui faire comprendre un mieux ce que je ressens... Quand ça m'échappe et que je dis »vènère» ou «chelou», elle comprend autre chose ou bien elle fait sa tête de perf [5, с. 175].

Дослідження показують, як верлан відображає соціальне становище вихідців з Північної Африки і, як він пропонує можливість надавати нову ідентичність, кидаючи виклик авторитету домінуючої мови. Розповсюдженість верлану відкриває двері «сприйняття» населенню, яке було повністю відмежоване від домінуючої

культури, тому що ця своєрідна мова перетворює традиційне поняття однорідної французької ідентичності на ідеал більш інклюзивний та багатонаціональний.

Можна спостерігати цікаве явище в країні, яка пишається чистотою своєї мови: свого роду арго, яке походить з маргінального населення, було включене у щоденну французьку мову. Підлегла мова, в певному сенсі, стала частиною домінуючої мови. Араби (*Les beurs*) – або діти іммігрантів з Північної Африки (*des immigrés maghrébins*) – добиваються прогресу, використовуючи мову в якості інструменту для зміни їхнього становища. Верлан є призмою, через яку можна вивчити культурні обміни між арабами та домінуючою культурою, і як ці дві культури взаємодіють сьогодні.

Досліджуючи поняття верлану, варто не помилитися, адже для багатьох людей цей сленг полягає у простому переставленні складів. Це вірно для ряду простих слів, як *métro et tromé, bizarre et zarbi*, але перестановки не обмежуються складами, вони також можуть стосуватися фонем або літер, які, зазвичай, не вимовляється. Ці методи можуть бути ще більш складними з явищем зворотнього верлану (*reveralisation*) (*feuck* від *keuf*, *laisse tombé* від *laisse béton*), подвійний верлан (*chelaoin*), вторинні метатези (*demeur* від *deumer, merde*), внутрішній та неповний верлан (*chewam – chez moi, chewat – chez toi*), помилкові зрізи і аглютинації (*rabza – arabes*).

Інший важливий аспект верлану стосується значення слів. Дуже часто скорочують слово у плані фонетики, не дотримуючись роботи над смислами. Верлан запозичує слова з різних джерел (*allophones*) і нехтує загальними синонімами, тому він може пройти через семантичне кодування. Сленг також може грати на метафорах, щоб не походити від точного поточного терміну. Плутанина може також виникнути з омонімами зі стандартної французької мови.

Варто зазначити, що верлан не є по суті лише питанням мовного (лінгвістичного) методу, інверсій та елізій (*élisions*). Насправді, сучасний верлан є більш естетичним сленгом. Наприклад, деякі слова, які широко використовуються у французькій мові, не мають сленгу на базі «*gueule*», тому що «*leugueu*» це звучить дуже погано! Для французьких реперів верлан не проста інверсія. Це повинно бути прийнятним для слуху, також фонетичним і на рівні наголосу. Таким чином, терміни «*récho*» (*choper*), «*tarpé*» (*pétard*) et «*chébran*» («*branché*») з помітним звучанням стали звичними словами.

Верлан вийшов за межі неблагонадійних французьких районів завдяки його успіху серед різних верств суспільства та молоді, його значного використання в кіно чи піснях. Верлан, безсумнівно, є одним з найбільш продуктивних арготичних процесів утворення, оскільки він дуже типізований та легко ідентифікується. Багато термінів були сприйняті молодими людьми з усіх верств суспільства по всій країні. Частково вони увійшли в розмовну мову і вже понад двадцять років втратили сленговий відтінок (арготичну конотацію), наприклад: *Cette meuf, on dirait qu'elle a besoin d'être heureuse à la place des autres* [5, с. 17].

«*Caillera*» (*racaille*), «*véner*» (*énervé*), «*récho*» (*choper*), «*à donf*» (*à fond*) ou «*repoi*» (*noir*) є частиною недавніх утворень. Такі слова, як «*céfran*» (*français*) і «*reum*» (*mère*), здаються вже застарілими. Локально це може як і раніше збільшувати «народження» нових слів верлану, але вони залишаються в пастці певного району, чи навіть групи, яка вважає цю мовну гру як майже складну закодовану мову.

В останні роки відчувається зниження інтересу до сім'ї через кризу. Це неминуче впливає і на мову [4]. Запозичення з арабської мови, а також з бамбарської (Західна Африка) та креольської мов, зробили прорив у текстах реперів. Перебуваючи у занепаді, верлан ще не зовсім «мертвий». Крім того, «*zarbi*» (*bizarre*), як може здатися, це ніби як сплячий вулкан, який може прокинутися в будь-який момент. Це може відновитися в літературі. У мові можна все уявити, але не можна нічого передбачити... [6]. На думку Ален Рей, який уважно стежить за еволюцією «чату», дві причини є для цього. По-перше, «*посли*» верлану, тобто реperi і всі ті, хто формує культуру хіп-хоп, змінили реєстр, менше використовуючи у своїх словах верлан, який вважається трохи старомодним. По-друге, ця знаменита творчість перемістилася, стала жертвою «режиму переключення». Зараз ми є свідками виходу «на сцену» рідних мов. Молоді люди будуть все більше використовувати слова, що походять від культури їхніх батьків [4].

Верлан – це гра, яка залежить також від віку її учасників. Грають над систематизацією процедури кодування. Це свого роду «ігровий верлан». Діти використовують багато способів, щоб сказати *cigarettes* (*garetsi, retsiga* etc.). Вони беруть до розгляду всі аксесуари магнітофону (*un manwalk Nyso*) і піддають їх «верланізації». У деяких випадках гра розвивається ще далі, і тоді практикуються над іменами, наприклад: «*Francis*» трансформується у «*six francs*», «*Français*» – у «*sept francs*». Таке кодування є безкінечним для тих, хто вміє вільно говорити «верланом» – *lepar lervan* (*parler verlan*).

Дослідження французької молодіжної лексики надало нам можливість виокремити різні типи утворення верлану. Найбільш характерними варіантами утворення нових слів є:

1) фонетична заміна. Цей прийом найбільш застосовний для закритих складів. Тут має значення використання «е», в закритих або відкритих складах. «Е» німе: *femme* стає *fa-meu – meuf*; «Е» неявний, його створюють: *flic – keuffli – keuf, sac – sakeu – keus, juif – feujui – feuj*.

2) стирання складів. Принцип полягає у тому, щоб стерти початок слова. Так, *ricain* є похідним від *américain*. Цей прийом мало використовується при верланізації. Він дозволяє, тим не менш, пояснювати форму *énervé*.

3) скасування складів. При використанні даного прийому скасовується склад або кінцева фонема. Насправді, такий прийом також рідко використовується при верланізації слів. Найяскравіше виражений він у тому випадку, коли видаляється один склад в останніх складах слова, наприклад закриті «е» стають відкритими: *balancer – lanceba; jeter – tej*.

4) скасування фонем. Найбільш часто в даному прийомі скасування фонем відбувається всередині слова: *kroma* (*maquegeau*). Однак, даний принцип скасування фонем може використовуватися і в більш значущих

прикладів слів: *tecrodden* є істотним прикладом. Відбувається так звана подвійна верланізація: *crotte* – *teucro* – *tecro*; *nez* – *zen*.

5) Помилкові склади: склеювання і видалення. Вирази можуть складатися у слова, тоді говорять про так зване склеювання. Характерним у такому випадку прикладом є: *ziva* (*vas-y*), *chelaom* (*lâche-moi*), *sakom* (*comme ça*).

Також слова можуть утворюватися у даному принципі без дотримання граматичної форми. Араби: *des* – *z* – *arabes*: *zarab* – *rabza* – *rab*. Отримане слово *rab*, може потім випробувати фонетичну заміну: *rab* – *rabeu* – *beura* – *beur*.

6) інші зміни

Деякі слова не можуть бути трансформовані («верланізовані») без деяких додаткових модифікацій. Приголосні літери яскраво виражені: в *donf* (грунтовно), *zen* (ніс), *luc* (задня частина). Фонема розташовується у внутрішньому складі, а в кінцевому змінюють вимову. Семантичне мотивування слова досить сильне, щоб зберігати порядок (*punk*) вимовляється французькою англійським словом *ponkeu*.

7) Використання лише закінчення. Наступні приклади слів належать до класичних прийомів створення слів за допомогою верлану: *teur* (інспектор), *blème* (проблема), *dwich* (бутерброд), *ziczic* (*musique*).

Але чому верлан, як французький сленг, став настільки популярним, особливо серед французької молоді? Ось декілька пояснень: завдяки деяким відомим співакам, реперам, рухам хіп-хоп; новому поколінню молодих людей з передмість; завдяки кінематографу; розробці нових засобів зв'язку (SMS...); використання сленгу серед усіх верств суспільства (в 2004 році). Не можна забувати, що багато арготичних слів з соціально відокремлених переходять у розряд загальноновживаних, що свідчить про взаємопроникнення і взаємовплив пластів загальнонародної мови. Тому не можна заперечувати об'єктивного існування сленгу, оскільки це частина мови, яку неможливо виключати із загальної системи. Але при цьому не повинно бути перенасичення аргонізмів у загальнонародній мові, тому що їх надлишок веде до порушення комунікативної функції мови, до безкультурності, а також нав'язування суспільству певної моралі.

Отже, на основі наукових досліджень підсумовуємо, що сленг (сучасне французьке арго), загалом, і верлан, зокрема, народилися як протест проти стереотипів мови дорослих, проти одноманітності. Можна стверджувати, що це «фішка» молоді задовольнити свої бажання, висловлювати злові жарти, бути оригінальними, а не як інші. Таким чином, молоді люди хочуть показати своє іронічне або критичне ставлення по відношенню до цінностей світу дорослих, показати свою незалежність, користуватися великою популярністю серед молоді. Вони намагаються відзначитися завдяки «*céfran branché*» («модній французькій мові»).

Зважаючи на різнобарвність та багатство невичерпного світу французького арго, його постійний та стрімкий розвиток, можна з упевненістю стверджувати, що ця проблема має великі лінгвістичні перспективи для подальших наукових досліджень.

Література:

1. Верлан. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://uk.wikipedia.org/wiki/Верлан_\(сленг\)](http://uk.wikipedia.org/wiki/Верлан_(сленг)).
2. Boyer H. «Nouveau français», «parler jeune» ou «langue des cités»? / Boyer H. // *Langue française*. – Paris, 1997. – № 114. – P. 6–15.
3. Calvet L.-J. Métro – boulot – dodo / L.-J. Calvet // *Le français dans le monde*. – 1979. – № 143. – P. 27–30.
4. *Dictionnaire historique de la langue française* / [Dir. Alain Rey]. – Le Robert, 2011. – 2640 p.
5. Guène F. Kiffe kiffe demain / F. Guène. – Paris : Fayard, 2010. – 189 p.
6. Le verlan c'est devenu trop «relou» ! // *Le Parisien*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.leparisien.fr/espace-premium/air-du-temps/le-verlan-c-est-devenu-01-10-2012-2193119.php>.
7. Méla V. Le verlan ou le langage di miroir / V. Méla // *Langages*. – 1991. – № 101. – P. 73–94.